

FEKETE I. ALFONZ

Az elsüllyedt világom IV.

O-nak

A nagy pók országa

Nem tudom felidézni, hogyan és mikor utaztunk oda. Ami biztos, hogy a Stojadinnal mentünk. Egyedül voltunk-e, vagy többen jöttek velünk, ezt sem tudnám megmondani. Megérkeztünk a pulai placra. Apa teniszezett. A sziluetteknek nincs arca vagy hangja. Mozogtak a fényben, ide-oda ugráltak, követték a labdát. A fenyőfák alatt Anyával sétáltunk. A meredély széléről lenéztem, ott a tenger.

A béke váltságdíja

Volt Topolyán egy bolt, ahová Apa rendszeresen elvitt. A Kuckóban játékokat árultak. Unos-untalan oda akartam menni. Ha féltem, ha jól éreztem magamat, vagy ha korainak gondoltam még a hazamenetelt, akkor *Apa, menjünk a Kuckóba*. Sötét bejárat ásított az utcára, azonban mindig bemerészkedtem.

A mélység háromszöge

A fürdőszoba az első szinten van. A szobám és Anyáék szobája közt. A nappali pedig a másodikon. Kilenc óra után el kellett mennem aludni. Felemeltek és levittek az elsőre. Magasba tartottak, hogy a padlásfeljárat alatti üvegcsengőket meg tudjam bökni a fejemmel. *Megbuccoljuk a csengőket*, enélkül nem lehet belecsusszanni a kádba, vizet engedni bele és fürdeni.

Albert bácsi

Svájcban voltunk Nagypapával és Nanival. Elszakadt a nadrág a térdemen. Nani énekelt nekem: *Kilyukadt a bársonynadrág és nagyra nőtt a luk, luk, luk*. De nem volt mivel befoltozni, és a stopfája is Szabadkán maradt. Zsiki segített, elővarázsolt valahonnan egy takarófoltot, amin három medve ácsorgott. Nagypapa nézte, ahogy Nani ráölti a mackókat a szakadásra, én mellette üldögéltem, figyeltem a nagyanyámat. Amikor készen lett, felhúztam és megmutattam mindenkinek, akit csak érdekelt. Ez ekkor egyedül Nagypapát jelentette. *Fáni, Popi és Dagi*, sorolta nekem a neveket, amiket aztán újságolhattam a hazaérteknek.

Shag Shag rémálma

Előfordult, hogy egyedül kellett hazamennem az óvodából. Ilyenkor megvártam, míg minden autó elmegy a kövesúton, és akkor szaladtam át egyik oldalról a másikra. Aznap azonban Józsikával mentünk haza. Néhány lépés megtétele után egy magas fiú fordult be a sarkon, felénk futott. Grabancon ragadott mindkettőnket, és nekilökött a falnak. A majicánk elejét szorította, kiabált velünk. Nem tudom, mit mondott. El akartunk volna szökni, el előle. Józsika bátyja farolt a BMX-szel és elzavarta. Szaladtam, nem tudom, hogyan kerültem haza. Arra sem, miként emlékezhetek minderre.

A barkari testvérek

Naninál szerettem a konyhában, jobbára láb alatt, lenni. Nani ilyenkor előkotorta a konyhaszekrény hátsó részéből a Miki-födőt. Fehér, a közepén nagy fekete fogóval. A lábos ugyanolyan színű. Lehetséges, hogy megvan még, nem tudom. Mindenesetre Nani a kezembe nyomott egy fakanalat, kért, főztek. Kalimpáltam az üres edényben, zörögtem, csatogtam, de nem zavartam őt a főzésben.

Nyarálási láz

Nagymamával sokat voltunk náluk. A kertben lehetett humócskázni vagy szaladozni. Ha előbbit játszottuk, és sehogyan sem sikerült megtalálnia, akkor elkezdett olyan hangokat kiadni, mint a galambok. Halk

burukkolást hallatott és közben keresett, kutatott, merre lehetek, hol vagyok. Huhú, huhú. Ez jobbra nem bizonyult elégnek, akkor felvett dócsiba, majd fennhangon hirdette, *Paaaprikát vegyenek!*

A dodó

Van valahol egy videófelvétel. Egy VHS, ami valamikor a nyolcvanas évek végén készült Svájcban. A család és néhány rokon látható rajta. Én, *Andreas*. Ahogy felemelem a mutatóujjamat, amikor németül megszólítanak. Bólogatok és kimasírozom a nappaliból a kertbe. Következő jelenetben a kerti úton pedálozok az apró biciklin, hátul kuporog Sabine egy kezeslábasban. Vagy fordítva, igen, azt hiszem, nem úgy van, ahogy leírtam az előbb, hanem én ültem hátul, ki is estem onnan, majd gyorsan felkeltem és indián kiáltásokkal beiramodtam a kert zöldebbik felébe.

A Sagma árnyéka

A házunk előtt állt egy hatalmas feketicsi meggyet termő fa. Anya igyekezett rendszeresen szüretelni, Mackó állandó érdeklődéssel figyelte, amikor a létrát nekitámasztotta a fának és felkapaszkodott, hogy a már érett gyümölcsöket leszedje. Én jobbra a napon megaszalódott, félig összenyomott, megmosásra nem érdemes, úgy melegében megehető darabokat mustrálgattam a földön vagy a fűvön. Anya leadta a vödört, kifújta magát, és egy másikat vitt fel magával a magasba. Mackó addig sündörgött, míg dézsmálni kezdte a leszedett meggyet. Anya először nem vette észre, egy idő után gyanús lett neki, hogy akárhogy is töltené a vödört, az sosem akar tele lenni.

A Kondor temploma

Nanival sokat jártunk a parkba. Elköszöntem Nagyapától, *Ne sírjál, jövőnk vissza!*, és már úton is voltunk. Hajtottam a biciklimet a fagyöke-
rek által dimbes-dombossá varázsolt JNA-n. A járdaszegély sárga kövei bemattultak, okkerré váltak már ekkorra. Talán a háború miatt, nem tudom. A fák alatt erre-arra mentünk, közben arról meséltem Naninak, mit fogok enni a vendéglőben. Megérkeztünk, a padra telepedtünk. Bármit kértem, hozták. Többnyire bécsit. Nani nem rendelt, nézte, ahogy az

unokája átálmodja magát máshová. Szóval tartotta, hogy higgye, amit képzél.

Thot mama

Nagymama kézen fogott és annyit mondott, most meglátogatjuk a Csörét meg a sógort. Nem laktak messze, két utcányira. Valószínűleg vittünk nekik ebédet is. Nagymama mesélte, hogy a Csöre még nyolcvanöt évesen is felszaladt a fára, hogy leszedje a gyümölcsöt, a sógorról viszont ilyen történet nem keringett. Egy töpörödött asszony kendővel bekötött fejére emlékszem, a góréfeljáró girbegurba fekete lépcsőjére és a sógor kucsmájára.

A hajnal kapuja

Ha mentünk haza Szabadkáról, igyekeztem megpillantani a fehér lovat. Egyszer Apa említette, azóta lesem. Be sem értünk még Topolyára, de ott volt: a hozzá vezető hosszú út térré terebélyesedett. Középen egy talapzaton a szobor. Nem láttam közélről egyszer sem. Ahogy mostanában már én megyek el arrafelé kocsival, benézek, ott van-e, megvan-e még.

A fény útja

Amikor elkezdtem ezeket a szövegkavicsokat kirakosgatni, nem futottam végig azon gondolatban, mi is a célom mindezzel. Egyszerűen el akartam mondani, leírni, meglegyen. Noha ezzel együtt az is időszerűvé válik, hogy el lehet felejteni, hisz már le van írva, meg van őrizve. Mi maradhat meg egy árkádiai család emlékhalmazából, önnarratívájából? Ráfogható-e az, amit aztán az első szó leírása után nem sokkal gondoltam, *vajdasági család hagiográfiája*? És megfelelő-e, hogy ezt szántam alcímnek vagy mintegy műfajmegjelölő kitételnek egy meg nem írt, el nem készült kötet elejére? Tekinthesek-e az előző generációk belemeredve a családtörténet gyantájába ilyen nagy hatással bíró személyeknek? Hiteles tanúja lehet-e egy gyerek az ilyen kis- és nagytörténeti folyamatoknak? Adódhat az a képzelettársítás, ha valaki így kiszórja maga felé az utat, mi a célja ezzel. Jancsi és Juliska csak haza akart térni. Annyit tudok felelni, ez vagyok én, és az volt ott az otthonom.

Máshová és a holnapba

Ez és sok más egyéb, amiről nem beszéltem, írtam sehol sem, valószínű, majd fogok, de nem most, habarék az, ami a mélyben felépít. Az alapozás áll, legyen rajta most már ház!